

TỔN THẤT... QUẢ?

THU TRANG

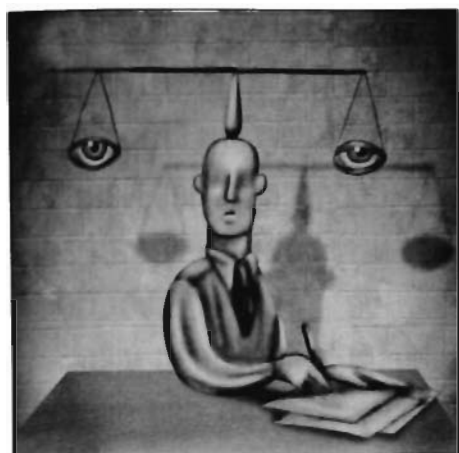
Tại cuộc hội thảo về công cụ rà soát, đánh giá chất lượng văn bản quy phạm pháp luật vừa diễn ra tại Hà Nội đầu tháng 7 vừa qua, chuyên gia tư vấn quốc tế Scott Jacobs - thành viên Đề án 30 về cải cách thủ tục hành chính của Chính phủ nhận định: Việt Nam sẽ tổn thất 25% GDP nếu cứ tiếp tục cách xây dựng và ban hành văn bản quy phạm pháp luật như hiện nay. Đó là chưa tính đến những chi phí khác như cơ hội kinh doanh bị mất, những sáng tạo bị bỏ lỡ...

Nhận định khá sốc của Scott Jacobs khiến không ít người băn khoăn bởi việc ban hành văn bản pháp luật thì liên quan gì đến... thiệt hại kinh tế, đặc biệt với con số “khủng” như vậy. Song trên góc nhìn của chuyên gia, ông Scott đã “lượng hóa” tổn thất về mặt kinh tế bắt nguồn từ tính chất rườm rà, không cần thiết của các văn bản, quy định. Theo đó, những lỗi trong các văn bản quy phạm pháp luật không chỉ đơn thuần là vấn đề kỹ thuật lập pháp mà nó trực tiếp tác động đến toàn bộ nền kinh tế đất nước. Cuộc suy thoái kinh tế thế giới đang xảy ra cũng bắt nguồn từ những thất bại của các quy định pháp lý, người ta gọi đó là “Cơn bão hoàn hảo”. Theo ông Scott Jacobs, 5 năm về trước ở Mỹ đã xảy ra sự suy thoái kinh tế và nguyên nhân được đánh giá là bắt nguồn từ sự thất bại về văn bản quản lý của Chính phủ điều hành. Những quy định pháp lý không tốt sẽ dẫn đến những sai lầm trong quản lý, đưa nền kinh tế đi theo chiều hướng xấu. Điều mà ông Scott lo ngại là sau nhiều năm làm việc tại Việt Nam, ông nhận thấy nếu nhìn vào các quy định pháp lý quản lý kinh tế hiện nay thì nền kinh tế Việt Nam đang sắp tiến sát “điểm đụng độ” với khủng hoảng, với những rủi ro cao về môi trường, sức khỏe... Cũng theo ông Scott Jacobs thì với mức thiệt hại gấp đôi so với nhiều nước trên thế giới (ở các nước vào khoảng 5-15% GDP), điều này đã cho thấy được mức độ rườm rà và nguy hại của các văn bản luật ở Việt Nam cao như thế nào.

Phân tích về sự “rườm rà”, ông Nguyễn Đình Cung - Phó Viện trưởng

Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế T.Ư (CIEM) đã từng chỉ ra tình trạng “8 không” đang tồn tại khá phổ biến ở hệ thống văn bản quy phạm pháp luật nước ta hiện nay: Không cụ thể, không rõ ràng, không nhất quán, không minh bạch, không tiên liệu được, không hợp lý, không hiệu quả và không hiệu lực. Bà Dương Thu Hương – nguyên Đại biểu quốc hội, nguyên Phó Thống đốc Ngân hàng nhà nước Việt Nam cũng trần trụi: Nhiều khi cảm thấy bất lực, không biết phải hiểu thế nào đối với một số văn bản pháp luật. Quả thực, lâu nay, tình trạng xây dựng và ban hành văn bản pháp luật chông chéo, thậm chí mâu thuẫn vẫn lặp đi, lặp lại. Nhiều văn bản khiến những người thực thi không biết “xoay xử” như thế nào, rồi tình trạng luật có hiệu lực nhưng không thể thi hành do chậm có văn bản hướng dẫn... Đến giờ đã và vẫn tồn tại nhiều thực tế “dở khóc, dở cười”, theo kiểu “luật thì mở, hướng dẫn thì khép”, hoặc “đá lẫn nhau”.

Mới đây, đánh giá về công tác xây dựng luật, Chính phủ cũng thừa nhận thời gian qua, vẫn còn một số hạn chế, chưa đáp ứng thật tốt yêu cầu, đòi hỏi của thực tiễn. Mức độ thực hiện chương trình xây dựng luật, pháp lệnh chưa cao, nhiều dự án phải điều chỉnh, hoãn hoặc rút ra khỏi chương trình. Vẫn có những dự án luật chưa được chuẩn bị kỹ, tồn tại những quy định không khả thi, mang tính chủ quan, cục bộ. Tình trạng mâu thuẫn, chông chéo giữa các quy định trong hệ thống pháp luật vẫn còn tồn tại. Đặc biệt, nhiều quy định còn dừng lại ở nguyên tắc, chung chung, thiếu cụ thể dẫn đến việc cơ quan quản lý nhà nước phải ban hành nhiều văn bản quy

Việt Nam cần một cuộc cải cách mạnh mẽ và khoa học về xây dựng và ban hành văn bản quy phạm pháp luật

định chi tiết thi hành ở nhiều cấp độ khác nhau, làm chậm trễ việc đưa luật vào cuộc sống và làm tăng thêm thủ tục hành chính trong quá trình thực hiện...

Gợi ra giải pháp đối với Việt Nam, chuyên gia Scott Jacobs cho rằng, cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu hiện nay là một cơ hội tốt giúp Việt Nam tăng đà cải cách pháp lý như một phần của nỗ lực đối phó với cuộc khủng hoảng chung. Ông đã minh chứng bằng câu chuyện cải cách diễn ra rất thành công ở Hàn Quốc cách đây hơn 10 năm. Khi đó, Hàn Quốc đã sụt giảm tới 13% GDP do cuộc khủng hoảng kinh tế châu Á, song khó khăn đã giúp cho giới lãnh đạo nước này nhận ra được nhiều điều quan trọng, trong đó phải kể đến việc tận dụng ngay cơ hội để thay đổi môi trường kinh tế, tạo động lực cho sự phát triển cũng như sáng tạo cất cánh. Chỉ trong vòng 1 năm, Hàn Quốc đã mạnh tay bãi bỏ hơn 6.000 quy định rườm rà trên tổng số 12.000 quy định liên quan đến quản lý kinh tế, làm thông thoáng hệ thống quy định pháp lý.

Bài học kinh nghiệm của Hàn Quốc cho thấy: Việt Nam cần một cuộc cải cách mạnh mẽ và khoa học về xây dựng và ban hành văn bản quy phạm pháp luật. Trong thực tế, Chính phủ cũng đang quyết tâm tới đây sẽ dành nhiều thời gian hơn nữa cho công tác xây dựng pháp luật. Theo đó, các Bộ, ngành phải thực hiện đúng quy trình soạn thảo và trình các dự án luật, pháp lệnh; nghiên cứu đổi mới quy trình, thủ tục soạn thảo và trình các dự án để loại bỏ những thủ tục rườm rà... Bộ nào, cơ quan nào để xảy ra tình trạng nợ đọng hoặc vi phạm quy trình, thủ tục thì người đứng đầu phải nghiêm túc kiểm điểm và có ngay giải pháp xử lý, khắc phục. Đặc biệt, để nâng cao chất lượng các dự án luật, pháp lệnh, tới đây sẽ tăng thời lượng thảo luận các dự án luật tại phiên họp Chính phủ; tăng cường khảo sát, tổng kết thực tiễn để đưa ra những quy phạm pháp luật phù hợp. Đồng thời, sẽ có đánh giá tác động và dự báo khả năng thực thi để đảm bảo tính ổn định tương đối của luật, pháp lệnh sau khi được thông qua, tránh trường hợp mới ban hành đã phải sửa đổi, bổ sung..

Theo ông Scott Jacobs, nếu Việt Nam làm tốt công tác rà soát, thẩm định thì phải có đến 2/3 các quy định hiện nay bị loại bỏ hoặc sửa đổi. Việc này không ảnh hưởng đến hoạt động hiện tại của các DN Việt Nam mà ngược lại sẽ tạo ra được một gói pháp lý thân thiện với DN, tạo nên một môi trường thương mại tốt hơn. Vấn đề là sớm hay muộn, Việt Nam cũng sẽ phải tiến hành cải cách mạnh nhằm "làm sạch" những quy định pháp lý không phù hợp, hạn chế sự phát triển của nền kinh tế. ■